N^ER 71. z Warszawy R. 1795.
d. 8. Wrześ: we Wtorek.

KORRESPONDENT
WARSZAWSKI Y ZAGRANICZNY.

z Warszawy.

Zalecenie Straży nocney w Warszawie.

DEPARTAMENT POLICYI WARSZAW:

Przekonawszy się, iż Straż nocna z Obywateli Miasta tuteyszego złożona, tak dla zapobieżenia kradzieżom, iako też dla zachowania wszelkiey spokoyności, tudzież dla przestrzegania wszelkiego bespieczeństwa, przez Magistrat Miasta Warszawy dnia 5. miesiąca Stycznia roku teraźnieyszego 1795. z wyraźney woli JW. Generała *Buxhewdena* ustanowiona, koniecznie i teraz iest potrzebna; zatym zaleca Szlachet: Burmistrzom Wydziałowym, aby takoweż Urządzenie straży nocney przez Magistrat z dogodnością Publiczności uczynione, i dawniey do exekucyi sobie przesłane, wypełniać przepisy tego urządzenia, do dalszey rezolucyi iak naymocniey starali się. Aby zaś o takowym zaleceniu Publiczność uwiadomiona była, do Gazet podać Kancellaryi swey zleca. Dan na Sessyi Departamentu Policyi Warszawskiey dnia 4go miesiąca Września R. P. 1795.

Z Protokołu Departamentu Policyi Warszawskiey wypisano i wydano.

(L. S.) *Michał Kraiewski R. D. P. W.*

Czytałem *Fiedorowicz.*

Uwolnienie od odpowiedzi z summy 50,000. złtch na potrzeby lazaratowe w czasie rewolucyi dysponowaney.

Kommifsya Likwidacyina do odbierania rachunkow od osob dochodami publicznemi, w czasie rządu rewolucyinego, nie mniey od ostatniego Seymu Grodzieńskiego zawiaduiących, wyznaczona.

Gdy z powodu podanego ną pismie przez W. Orłowskiego Generała względem summy 50,000. złł: Pol: w Księgach kassowych bywszego rządu rewolucyinego za wypłaconą, onemuż znalezioney usprawiedliwienia się, iż takowey summy na potrzeby lazaretowe przez pomieniony rząd rewolucyiny dysponowaney, do siebie nie odebrał, lecz ta do kassy przez W. Gretzá Pułkownika utrzymywaney wniesioną została, a przez tegoż W. Gretza za assygnacyami pomienionego W. Orłowskiego Generała Officialistom przy dozorze lazaretow będącym wypłaconą była, z której tenże W. Gretz Pułkownik, iako rzeczone assygnacye i kwity od Officyalistow lazaretowych maiący złożyć rachunek, zaś tenże W. Generał Orłowski, iż być wolnym powinien, żądał, o czem Kommissya, dla zaszłey namienionego W. Gretza Pułkownika śmierci, nie mogąc być uwiadomioną, pozostałego tegoż W. Gretza Pułkownika syna, o stawienie się przed tąż Kommissyą, i złożonenie ksiąg kassowych, oraz wszelkich papierow kassy przez oyca iego utrzymywaney tyczących się rekwirowała, od którego odebrawszy doniesienie, iż oyciec iego utrzymuiący kassę, po dobyciu Miasta Pragi przez woysko Rossyiskie, z rozkazu władzy woyskowey kraiowey, wziąwszy z sobą resztę kassy, i wszelkie papiery, za obozem wyiechał, i z tymże obozem w Radoszycach stanąwszy zachorował, gdzie po odebraniu od niego tamże kassy papierow, do Warszawy chorym będąc powróciwszy, życie skończył, po którego

z tego świata zeyściu, z przyczyny, iż rzeczony niegdy W. Gretz Pułkownik, i kassą Regimentu Gwardyi pieszey Koronney zawiadował, papiery wszystkie przed iego śmiercią pozostałe w skrzynie złożone, zamknięte, i pod dozor W. Hiża Generała oddane zostaią, między któremi, iż się mogą, reguluiące i kassy lazaretowey znaydować, tenże W. Gretz zmarłego niegdy Pułkownika Gretza syn oświadczył, końcem więc przeyrzenia tychże papierow, Kommissya Ur: Lebiusa z pośrzod Kommissyi swoiey delegowała, i W. Hiża Generała o otworzenie rzeczoney skrzyni, oraz dozwolenie rewizyi namienionych papierow rekwirowała, po którey odbytey, w obecności W. Hiża Generała, oraz WW. Rożyckiego Maiora, Fetterego i Kolbersa Kapitanow, tudzież W. Gretza Pułkownika utrzymywaney, iak Ur: Lebius delegowany zaświadcza, znalezionemi nie zostali, które iak twierdzi W. Gretz zmarłego Gretza Pułkownika syn, iż wszystkie nie wątpliwie w Radoszycach od oyca iego z resztą gotowych pieniędzy z rozkazu Wawrzeckiego Naczelnika odebrane tamże pozostały, i to tenże W. Gretz przyznaie, że przy oycu iego, nie u W. Orłowskiego Generała kassa lazaretowa znaydowała się; przeto czyli rzeczona summa 50,000. złł: Polskich na potrzeby lazaretowe przez urząd rewolucyiny dysponowana, i za assygnacyą W. Orłowskiego Generała do niegdy W. Gretza Pułkownika kassę lazaretową utrzymuiącego weszła, przez niego na potrzeby lazaretowe wydana, lub do Radoszyc wywieziona, i tamże w obozie pozostała, dla nastąpioney śmierci tegoż W. Gretza Pułkownika, żadnego mieć nie mogąc zawiadomienia, przypadkowi śmierci pomienionego W. Gretza tę nie możność dochodzenia przyznawszy, W. Orłowskiego Generała od

składania obrachunku, i odpowiedzi względem tey summy, iako do niego nie weszłey uwalnia. Dan w Warszawie na Sessyi Kommissyi dnia 29. Mca Sierpnia Roku 1795.

Pruszak m.pr:

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

ANGLIA.

Z Londynu dnia 21. *Sierpnia.* Angielskie okręta uderzyły dnia 15. t. m. na 5. liniowych okrętow 6. Fregat, 4. Kutry, i 1. Galiotę krążącey po morzu Hollenderskiey Flotty, i od nieyże od 9 do 10. mil morskich ścigane były. Skoro doszła ta wiadomość, zaraz woienne okręta *Venerable*, *Asia*, *Leopard*, *Jupiter*, *Calcutta*, *Daedalus*, i *Circè* z iednym *Lugger* pod kommendą Admirałow *Duncan* i *Pringle* w złączeniu z Flottą Rossyiską odpłynęły z *Dünes* dla wyszukania Flotty Hollenderskiey.

Lubo tu sądzono, że pod dowodztwem Lorda *Moira* w *Southampton* zgromadzone woyska z Angielskich i Emigrantskich Regimentow do zachodnich Indyi przeznaczone były, atoli głoszą, że na nowo druga expedycya przeciwko brzegom Francuzkim przedsięwzięta będzie. Awangarda składać się ma z 4,000. ludzi woyska Angielskiego pod kommendą Generała *Doyle*, którey Hrabia *Artois*, i niektórzy Szlachta Francuzcy assystować będą. Lord *Moira* w ówczas głownemu Korpusowi ma dowodzić, które się ma składać ze wszystkich Emigrantow w Anglii będących, wsparte znaczną liczbą Regimentow Angielskich. Xiążęta *de Bourbon* i *Angouleme*, tudzież wszyscy Francuzcy wyzsi Officerowie, Hrabia *Serent*, i inni popłyną.

Przed kilką dniami Depesze od pretendenta z *Verony* do Rządu naszego są nadesłane. Przywiozł one Hrabia *Hautefort*, który także listy do Hrabiego *Artois* od Krola tegoż do Brata przywiozł, i natychmiast Xciu *Harcourt* wizytę oddał.

Od początku tego tygodnia wiele tysięcy uniformow czerwonych z żołtemi obszlagami i guzikami na których lilie są wyrażone, z Londynu zostały do Emigrantow przesłane.

Wczora przybył Officer z Depeszami od *Sir Gillbert Elliot* Vice-Reya Korsyki. To Królestwo ma bydź przez Angielskich tam posłanych Kommissarzow zmierzone, i w całym swym położeniu zlustrowane. Liczne znaydujące się w Korsyce piękne jodły użyte być maią dla marynarki Angielskiey.

Urzędnicy tuteyszego Państwa dla naglących interessow tego lata naywięcey przebywaią albo w samym Londynie, lub w bliskości tey Stolicy.

Spodziewaią się tu, że nowa odprawiona będzie elekcya Parlamentu, czyli to dla prędszego zawarcia pokoiu? czyli dla obmyślenia skutecznieyszych śrzodkw do popierania ieszcze woyny, wcale to niewiadomo.

Poseł Turecki przy naszym dworze następnego Poniedziałku ma opuścić Londyn, i wrócić się do Konstantynopola.

Sekwestr, który na Hollenderskie okręta w naszych Portach, a do Hiszpanii przeznaczone założony był, rozciąga się iedynie na te statki, które były woiennemi ładowane ammunicyami, a to z przyczyny obawy, aby Hiszpani swym nowym przyiaciołom onych nie oddali Francuzom; inne okręta otrzymały pozwolenie wyiść z Portów. Zaczyna więc boiaźń ustawać, żeby miał pokoy z Hiszpanią być zerwany. Twierdzą iednak, iż Rossyiska Flotta Hollenderską

ścigać będzie, toby tyle znaczyło, co wypowiedzenie woyny.

Xżę *Harcourt* oznaymił Dworowi naszemu o śmierci Syna Ludwika XVI. lecz ieszcze dotychczas nieogłoszono po nim u dworu naszego żałoby.

Emigracya ztąd do Ameryki trwa tak licznie, iż pieniądze passażyerow od 25 do 40. Gwineow podniosły się.

Niektóre woienne okręta otrzymały rozkaz natychmiast płynąć na pewne mieysca ku brzegom Francyi. Te będą konwoiowane od Eskadry składaiącey się z Fregatt i armatnych Statkow pod kommendą *Sir Sidney Smith.*

Nasze Pisma donoszą, że to był Amerykanin, który zniszczył zamach *Sir Sidney Smitha* ſpalenia składow zbroiowni w *Havre de Grace.* Gdy Francuzki Szyldwach zawołał: kto idzie? i gdy mu odpowiedziano: Obywatele! Ow Amerykanin zawołał: Anglicy. Dostał on za to w nadgrodę awans dozorczy.

W Irlandyi (tak nazwani) Obrońcy (*Defenders*) co raz się bardziey staią niespokoynemi. Jeden Regiment Irlandzki, który miał być wsadzony na okręta dla obcey służby, nieusłuchał tego ordynansu.

Z Portow *Calais*, *Dunkierki*, i *St Malo* przybywa teraz wiele Maytkow, którzy wymienieni zostali.

Z *Southampton* donoszą, że już zawczora 4,000. woyska, które pod Generałem *Doyle* naprzeciw brzegom Francuzkim przeznaczone było, na okręta wsiadło.

Z *Plymouth* zaś donoszą, że wczora już Hrabia *Artois* z armią Hrabiego *Moira* miał wyiść pod żagle ku brzegom Francuzkim.

BELGIUM.

Z Bruxelli d. 17. Sierpnia. Dziś to żegluga wolna rzeki *Skaldy* ma być otworzona,

i tak co traktat *Monasterski* na przyszłe wieki zatwierdził, to rozerwano zostanie. Tak wielkie zdarzenie, które może Amszterdam zniszczyć, Kuryer Belgicki opisuie w następuiący sposob:

Za panowania Karóla V. *Antwerpia* było to iedno z nayznacznieyszych i naybogatszych Miast w Europie z przyczyny wielkiego handlu w trzech częściach świata, z których wszelkiego rodzaiu towary wprowadzane tam były. *Antwerpia* winna była swoy handel kwitnący, i z niego obfite bogactw spływaiące korzyści wolney żegludze na rzece *Skalda*. Ta wolność gdy przez Stany Hollenderskie odięta była, w ten czas i bogactwą upadały Antwerpianow, a za czasem ledwie nie do szczętu zniknęły. Stało się to po krwawey woynie, którą Batawowie utrzymywali przeciwko Filipowi II. Królowi Hiszpańskiemu, gdy sobie wolność orężem nabyli. Hollandya w ow czas nie była tą, iaką teraz iest, a dzisieyszy *Amszterdam* tylko był osadą zamieszkaną przez Rybakow. (*)

To zagarnienie wszelkiego rodzaiu handlu, (pisze Belgicka Gazeta) wielu wieków (odpowiada Leydeyska, że nie ma ieszcze dwuch) przez

(*) *Zaprzecza temu Leydeyskiey Gazety Pisarz, i wyraża, iż ta o Amszterdamie opinia płocho iest przez niewiadomych Historyi utrzymywana, gdyż Amszterdam w tamtym iuż wieku tak było bogate i mocne Miasto, że Xże* d'Albe, *który tyle popełniał okrucieństw, mniemał iednak, iż trzeba menażować to Miasto, przeto nie śmiał garnizonu tam nawet Hiszpańskiego postawić. To prawda, że nie przyszło na ten czas to Miasto do tey świetności, do którey go przemysł mieszkańcow, długa praca, i tysiączne handlu sposoby potym doprowadziły, iednak to Miasto i dawniey było znaczne.*

Hollendrow, ſprawiło; że Belgow naybogatsze handlu oschły źrzódła. Daremnie Jozef II. to prawo tak naturalne chciał Belgom przywrócić, dawny Rząd Francuzki oparł się tym ſprawiedliwości zamiarom. Po tym zaś gdy podbił *Dumourier* kraie Belgickie, otworzona była żegluga Rzeki *Skaldy*, ale w ſposob łudzący i prawie bezskuteczny. Nakoniec Republikanom Francuzkim zostawiono, aby krzywdę powetowali, i sprawiedliwości złamaney przywrócili prawidła, ktore przez tyle wiekow nam wydarte były. Dziś więc urzędownie ogłoszono w *Antwerpii* otwarcie wolne żeglugi na Rzece *Skaldzie*, a iutro z całą do tego uroczystością takowa będzie wolność znowu publikowana. O tymże czasie tu, i po wszystkich Belgickich Miastach ogłoszona będzie taż sama żeglugi wolność. To szczęśliwe zdarzenie dopiero skutki w ten czas naypożytecznieysze okaże, gdy pokoy w Europie generalny nastąpi. Pod ów czas to każdy handlem się bawiący wolny w swych ſzpekulacyach, będzie mógł *Antwerpii* dawny lustr przywrócić. Twierdzą iednak, iż mieszkańcy *Ostendy* nienaylepszym poglądaią okiem na otwarcie *Skaldy*, i owszem, że na to patrzą iako na ruinę ſwego handlu, iednak prywatne dobro iednego Miasta powinno być mniey uważane w porownaniu dobra wszystkich Narodow.

Z Bruxelli d. 20. *Sierpnia.* Generał *Jourdan* z swemi Sztabowemi Officerami z głowney Kwatery Armii *Sambre* i *Mozy* przybył do *Koblentz*, gdzie otrzymał Kuryera od Genrała *Pichegru* z ordynansem, aby *Ren* przebył. Jakoż niezwłocznie Generał *Jourdan* zwołał Radę wojenną, i po dwugodzinnym naradzeniu się, wydał rozkaz, aby wszystkie woyska będące pod iego kommendą nayſpieszniey zblizyły się do lewego brzegu *Renu*. Trzy punkta złączenia wyznaczono: pierwszy powyżey *Koblenz*, drugi

między *Andernach* i *Bonn*, a trzeci w Kolonii. Na resztę wszystkie Pontony i przewozowe statki ściągnięto z *Koblenz*, dokąd też wszyscy Grenadyerowie Armii *Sambre*, *Mozy*, i *Mozelli* udać się muszą.

Francuzi zakupuią w naszym kraiu bardzo wiele zboża, i wszystko płacą gotowemi pieniędzmi.

FRANCYA.

Z Paryża d. 15. *Sierpnia.* Gdy nowe prawo, piąciu do Władzy wykonawczey przeznaczyło, rozumy wysilaią się, wszystkie okoliczności zgłębiaiące, którzy to będą naypierwsi owemi piącią. Zdaie się nam, powiada gazeta historyczna Francuzka, iż przez obrót zdarzeń politycznych takim iest ułożony kształtem bieg następnych układow, iż ludzie, do których nieiako prawem naturalnym te wysokie dostoieństwa należą, zdaią się być nayprzyzwoiciey wyznaczeni.

1. Ten, który na czele woysk, tyle przygotował i odniosł wielkich zwycięstw, a zatym ubespieczył wolność oyczyzny (Pichegru.)

2. Ten, który przez negocyacye zręcznie i szczęśliwie prowadzone ubespieczył naszą pomyślność w opisanych traktatach pokoiu (Barthelemi.)

3. Ten, który w marynarce okrętowey naywyższy ma szacunek i miłość u woyskowych dla talentow i cnot rzadkich, (Villaret.)

4. Ten, który w sądowniczym oddziale naywięcey okazał znaiomości, i żadney skazie nie podpadaiących obyczaiow okazał dowody, (Cambacérès)

5. Nakoniec ten, który w Konwencyi Narodowey żadnemi przeciwnościami nie zwątloną w każdym czasie utrzymywał ową zaletę, którą sobie zawsze cnota iednać zwykła, i który stawał z odwagą nie ustraszoną, a łącząc zimną krew z głęboką reflexyą nadstawiał piersi swo-

ie na puinały zboycow, zgoła ten co przestraszył występki i zbawił oyczyznę, (Boissy d'Anglas.)

O to są naypierwsi do władzy wykonawczey i naypewnieysi być powinni.

Czekaią tu na przybycie Posła od Króla Pruskiego. Jak tylko tu przyiedzie, zaraz P. Gierwinus, który nie iest w żadnym charakterze przy naszym Rządzie, ale tylko był Konsyliarzem poselstwa w Bazylei, zmieniony będzie przez Pana Tarrach.

Anglicy dotąd się utrzymuią przy wyspach Saint Marcouf na przeciw odnogi sławney la Hogue w Normandyi (a) o mil 2. od Boifleur a o 5. od Cherbourg.

Z Paryża d. 17. Sierpnia. Jeśli wierzyć można wiadomościom w pismach wielu tuteyszych wyrażonym, Generał Pichegru miał przebyć iuż Ren 25. Thermidora (12. Augusta) To iest naypewnieysza, że wszystkie przygotowania dawno są iuż poczynione, i lubo powszechnie spodziewany iest pokoy, a iak listy z Bazylei donoszą, iż właśnie zbliża się czas uspokoienia całey Europy, skoro iednak nie będzie pośpieszone ukończenie traktatow, ieszcze Francuzki oręż może tym czasem daleko sięgnąć. Czekamy nie cierpliwię, mówią też pisma, doniesienia okoliczności wszelkich takowego przeyścia Renu, które 25. Thermidora pewnie miało być uskutecznione. Twierdzą, iż ten

---

(a) *Przy tey to odnodze* Hogue *R. 1692. d. 29. Maia za Ludwika XIV. sławna była na morzu batalia między Flotą Francuzką pod kommendą Marszałka de Tourville, i Angielską pod Admirałem Russel. W tedy 21 okrętow liniowych było zniszczonych, albo wziętych przez Anglików, od którey epoki wzięło na morzu przewagę W. Brytanii marynarstwo.*

obrót woienny dla tego iest przedsięwzięty, aby rychley ułatwione były nowe zaszłe trudności od Wiedeńskiego Dworu tyczące się pokoiu.

Z Paryża d. 19. Sierpnia. Sekcya de Bonne-nouvelle zaniosła do Konwencyi prozbę następuiącą: Przez iakież to nieszczęście od 9. Thermidora, rzekł mówca, z tak wielą prozbami przed Konwencyą stawały niektóre Sekcye, a te żadnego nie wzięły dotąd skutku? (szemranie) Mimo to Sekcya de Bonne-nau-velle nie zrażona przeciwnym oporem, znowu prozby następuiące zanosi, 1. Abyście nayskuteczenieysze przedsięwzięli srzodki do zniszczenia facyendarzów. 2. Abyście denominacye nowe skassowali miriametres, miriagrammes, które są nadane wagom i miarom, gdy waloru onych większa część obywatelow nie zna. 3. Abyście przywrócili dawny Kalendarz, ponieważ nowy przészkodą iest związkom handlowym. Tu nastąpiło szemranie, a Perrin des Vosges ozwał się: Widać że ci Pecyoniści Króla potrzebuią. Na to mówca: zowią nas Royalistami, za to, iż chcemy w tym składzie, lub innym Kalendarza: a iednak Szwaycarowie, Genuenczycy, Amerykanie tak są dobrzy Republikanie, iako niektórzy z Ichmciow, a iednak tegoż samego używaią Kalendarza, o który was prosiemy. Jeśli to iest prawda, iż prawo każde powinno być expressyą woli wszystkich, otoż my was ostrzegamy, iż oprócz Paryża, i Kancellaryi Administracyiney nikt nowego Kalendarza nie pilnuie, wiedzcie, że każdy się trzyma dawnego.

Na to Villiers: Daleki iestem od tego, żebym wszystko to naganiał, co się w petycyi dzisieyszey zawiera, wszakże gdy chcą Kalendarz dawny przywrócić, a to naywięcey dla tego, że iak mówią, nowy przeszkodę czyni do handlu, niechże mi tu powiedzą, czyli kto broni kup-

com starego trzymać się stylu? A kto wie, gdy pokoy z sąsiadami zawarty będzie, izali się nie rozszerzy w Europie sposob takowego dni rachowania?

Dodam za ostateczną odpowiedź, że Rossya nie używa Gregoryańskiego Kalendarza, a iednak wielki handel prowadzi.

Rzecze Lehardi, że nowy Kalendarz samym tylko nie umieiętnym podobać się nie może. Prawda że się w nim zawieraią niektóre wady, iako to, że dano Sansculotidow nazwisko dniom, które dopełniaią dni roczne, wszakże te błędy mogą być poprawione. Żądam aby Deputacya instrukcyi publiczney roztrząsneła ten wniosek, i we trzech dniach swą opinią przyniosła (zgodzono się.)

Z Paryża dnia 20. Sierpnia. Nieopisane dotąd szczeguły festu, który przypominał zniesienie Królewskiey we Francyi władzy, teraz krótkim nadgradzamy doniesieniem.

Dzień Sierpnia 10, podług nowego Kalendarza (23. *Thermidora*) bez okazałych wytworow, ale skromnie, ale z przystoynością tu był obchodzony. „Póki Francuzi miłośnikami będą „chwały (rzekł Monitor d. 12. Sierpnia) i póki „troskliwi być nieprzestaną o zachowanie swych „praw, póty Narod będzie obchodził dni 14go „Julii, 9. *Thermidora*, i 10. Augusta. Dwie pierwsze uroczystości musiał celebrować w zawarciu murow Konwencyi, ale do obchodzenia festu ostatniego wezwał cały Paryż, aby podzielona była hoyniey radość i wzaiemnością wsparta została. Nie był to ani dzień niedzielny, „ani Dekada. Żaden Dekret przymuszaiący do „festu nie iest wydany, atoli Zgromadzenie Narodowe niezmiernym ludu napływem opasane i „przyozdobione było. Większą ogrod *Thuilleries* „okazywał wspaniałość i swietność, niżli w dzień „Trzech Królow niegdyś bryllował. Zrana sef-

„sya Konwencyi oznaczała wielką tey władzy
„powagę, i równą ludu ku niey miłość.

„Sliczne modnych stroiow niewiast powaby
„W mnostwie nieprzeliczonym zebranych, czy-
„niły kontrastę nieiaką z sukniami męszczyzn,
„którzy w miłym zaniedbaniu szat ciemnych dla
„Reprezentantow przepisanych poubierani byli,
„a zatym kolory nieco twarde osładzały się prze-
„nikaiącą śnieżnych z rumianością ozdob odbiia-
„niem się. Do dotego wyobrażenia łączyło się
„drugie, które prawdziwie serc głębokości sięga-
„ło. Duchy Republikańskie, a serca proste i czy-
„ste wdzięczność osobliwszą i respekt nadzwy-
„czayny dla całey Konwencyi Narodowey zda-
„wały się oświadczać za to naybarziey, że w
„tym czasie publiczności żądanie iest dopełnione,
„gdy w wigilią tego święta, złych i krwią nie-
„winną spluskanych obywatelow z łona swego
„wyrzuciła. Wszyscy się temi dzielili pełnemi
„słodyczy sentymentami, że Zgromadzenie bę-
„dąc czystsze, zostało tym samym barziey Re-
„publikańskie."

Te wyrazy Monitora przypominaiąc zbrodnie wielu Członkow Konwencyi Narodowey, mógłyby na ten dzień 10. Augusta rzucić nieiakiś cień pochmurny smutku, gdyby nienastąpiło teyże Konwencyi wyczyszczenie, nad czym się zatrudniały przez 8 i 9. dzień zrana sessye, aby to wyplenienie kąkolu zupełnie uskutecznione zostało. Jakoż na wniosek Reprezentanta *Genissieu* i innych zbrodniarze są wytknięci, a gdy występki onych wyświecono, źli z Konwencyi wyrugowani, i tam osadzeni zostali, gdzie im występki mieysce dla nich właściwe przygotowały. Rapport bowiem od 1. dnia *Prairial* zaczęty, i oskarżaiący *Artigoita* wprzod, a potym *Bo*, *Chaudron Rousseau*, *Dupin*, *Fauché*, *Lequinio*, *Massieu*, *Piorry &c.* czyni zaiste Dykcyonarz nazwisk i występkow szkaradnych bez

przykładu, iakich trudno w historyi znaleść nawet za panowania *Tyberyusza* i *Kaliguli*.

Jeśli to smutne przypomnienie, które ludzkość na skroś przeraża, mogło zostawić przykry cień żałości na sercach tkliwych, którzy ten 10. Augusta dzień obchodzili, tym barziey podnosiło ich umysł obywatelski, że tam iedynie szczęście iest, gdzie cnota bez nadgrody, a zbrodnia bez kary nie zostaie. Gdy więc dokonane zostało tak szczęśliwie oczyszczenie, a w Konwencyi rapporta niektóre czynności woysk przeczytane były, i gdy Kaprow morskich przez dekret Konwencyi upoważnienie dla upędzania się za nieprzyiaciołmi nastąpiło, a nakoniec, gdy pomyślne wiadomości od zwycięzkich Kolonii Amerykańskich doniesione były, Zgromadzenie nazywaiące się *Conservatorium ślepych*. muzyczne hymny od *Cheniera*, *Lebrun*, i innych ułożone śpiewaniem bawiło, po których kantach nastąpiła mowa przez Obywatela Prezydenta *Daunau* powiedzianą. (Tey mowy żywość śmiałych nader niektórych wyobrażeń, wstrzymuie pióra naszego rysunek.)

Z Paryża dnia 21. *Sierpnia*. Na Sessyi Konwencyi dnia 17. staneli Deputowani z *Belgium* przed Konwencyą z prozbą o rychłe złączenie Belgium z Francuzką Rzecząpospolitą. Dodali także petycyą, aby Konwencya dekretowała niepłacenie w tym roku dziesięciny, o którą iuż Duchowni na mieszkańców tam nalegaią podług dawnych zwyczaiow. Odesłano to do Deputacyi Ocalenia.

Artykuł względem wolności drukow nieodmiennie od dawnieyszégo dekretu został utrzymany, który wyraża, iż każdy pisać i ogłaszać może co chce, z kondycyą tylko, że w przypadkach prawem oznaczonych będzie w odpowiedzi. A lubo niektórzy Deputowani okazywali być takowy opis nazbyt uciążliwy i przeciwny

wolności, atoli większość zdań takowe prawo zatwierdziła.

W artykule, gdzie się mówi: Nikomu bronno być nie ma odbywać służbę Boską przez się obraną, ieśli się poddaie *Prawom Policyi*, te dwa słowa opuszczone zostały.

Dekretowanym także został artykuł Konstytucyiny: że dawna Chronologia iest zniesiona, a Republikańska rachowana będzie od dnia zafundowania Rzeczypospolitey (22. Sept: R. 1792.) Zarazem dekretowano, iż Naród Francuzki oświadcza, że w żadnym przypadku od czasu 15. Lipca 1789. wygnanych osób cierpieć nie będzie, które w wyiątku prawa przeciwko Emigrantom nie są obięte.

Deputacya Beśpieczeństwa doniosła Konwencyi, że szpiega Angielskiego aresztowano, który się nazywa *Augustus Marquet*, był ieńcem woiennym. Francuzki Kommissarz woienny, którego ufność ten zbrodzień sobie ziednać potrafił, zlecił mu zrobić tabellę ieńców Angielskich będących we Francyi; a on zamiast słow, ieńcy, chorzy szpitale &c. które w iego rubryce położone być miały, ponapisywał armie, dywizye, magazyny, arsenały, składy, i w takowy sposób kazał on sobie sytuacyą wszystkich tych okoliczności po Departamentach podawać. Zdradę przecież postrzeżono, a Konwencya dekretowała, iżby niezwłocznie oddany był pod Sąd woyskowy siedmnastey Dywizyi

Gdy w czasie tey Sekcyi koniec aktu Konstytucyi przeczytany został, ze wszech stron sali Konwencyi słyszeć się dały radosne oklaski.

NIEMCY.

Z Kolonii d. 20. Sierpnia. Przybywszy Dumourier dnia 12. t. m. do Mülheim leżącego Miasta w Brysgavii Austryackiey, mówił przed temi, którzy byli ciekawi go widzieć i słuchać, że prosto iedzie ku brzegom Bretanii, aby tam

kommenderował armią pod naywyższym Hrabiego d'Artois dowodztwem.

Z Wesel d. 23. *Sierpnia.* Armia Francuzka koncentruie się co raz barziey w okolicy Urdingen. Codziennie przybywa licznieysza partya statkow przewozowych, które do przeyścia w tey stronie Renu służyć maią, a Francuzi twierdzą, że nie upłyną dwa dni, a oni Ren przebędą, i to ieszcze w takowy sposob, iż cała Europa w zadziwieniu zostanie. Austryacy także wszystkie czynią przygotowaia dla odporu tak silnych nieprzyiacioł, stawią baterye i codziennie wzmacniaią się, mówią że od 25. do 30,000. są wzmocnieni.

WŁOCHY.

Z Neapolu d. 4. *Sierpnia.* Znaczne mnostwo aresztowanych wielu osob trwogę powszechną w tym Państwie roznioslo. Bardziey nad inne czasy lękaią się tu buntu. Z tey przyczyny Rząd przedsięwziął użyć nayskutecznieyszych śrzodkow dla zabieżenia temu nieszczęściu. Między innemi wielą sposobami, namnożyło się tu nie mało szpiegow, którym nadgrodę daią za odkrycie winnych. Ale ztąd wyniknęło inne nieszczęście. Wielu z takowych ludzi, aby pomnożyło swoy dochod, zręcznie w kieszenie ludzi nayzacnieyszych wrzucać poczęli buntownicze bilety i pisma, a takowych zaraz do aresztu brano. Ta niepoczciwość tak daleko iest pomknięta, iż wszyścy kazali sobie kieszenie pozaszywać.

Z Rzymu dnia 5. *Sierpnia.* W przeszłą Niedzielę Papież udał się do Kościoła S. Bonawentury XX. Reformatow, a gdy wszedł do celi, gdzie umarł wielebny Leonard *de Port Maurice*, ogłosił dekret potwierdzaiący cuda przez niego działane. Beatifikacyi dekret wkrótce ma nastąpić.

DODA-

DODATEK Do... N^RU^ 71.

KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO Y ZAGRANICZNEGO.

We Wtorek d. 8. Września R. 1795.

Z Grodna dnia 29. Sierpnia. Strata zadana społeczności przez śmierć wielkich ludzi, którzy byli ozdobą ludzkości i zaszczytem swoiego wieku, pełna iest zawsze tkliwego uczucia. Znaiomy w Narodzie dla rzadkiey cnoty i wielu odbytych urzędowań publicznych, z naywiększą ku Oyczyznie wiernością, mąż nieskażonego charakteru, ś. p. Dominik *Alexandrowicz* bywszy Koniuszy Wielki W. X. Lit: Kawaler Orderow Polskich, dokonał życia swoiego maiąc lat 71. dnia 21. Sierpnia z niezmiernym całey Familii żalem. Chętnie dopełniaiący swe kraiowi usługi, pierwsze lata obrócił do dzieł Rycerskich, był Porucznikiem Petyhorskim, pod znakiem *Fleminga* Podskarbiego Lit: Regimentarzem za Hetmaństwa *Massalskiego*, nakoniec Rotmistrzem Chorągwi Usarskiey. W tych zaś pracach poświęconych publicznemu dobru, niechciał się oddalać od życzeń Obywatelow powołuiących go do funkcyi cywilnych Powiatu Lidzkiego. Wybrany naprzod Deputatem na Trybunał Litewski w roku 1750. pod Laską Xiążęcia Albrychta *Radziwiłła* Starosty Rzeczyckiego, potym Pisarzem Ziemskim Lidzkim, który u ząd przez lat 20. nieskazitelnie sprawuiąc, kilkakrotnie posłował. Na Seym roku 1758, 1761, ostatni raz na Seym Konwokacyiny po śmierci Augusta III. R 1764. pod Laską Xiążęcia Adama *Czartoryskiego* Generała Ziem Podolskich, a pełen zawsze cnotliwych chęci w zamiarach służenia Oyczyznie ze-

stał powtóre Deputatem, oraz Marszałkiem Trybunału Głownego W. X. Lit: przewodnicząc tey naywyższey Magistraturze z niewzruszoną umysłu stałością. i rzadkim sprawiedliwości przykładem. W nadgrodę zaś pracowitych, kosztownych, i gorliwych o dobro kraiu posług, Nayiaśnieyszy *Stanisław August* Król raczył mu konferować Koniustwo Wielkie W. X. Lit: przyozdabiaiąc go przytym Orderami Narodowemi Orła Białego i Sgo Stanisława. Pracą nakoniec, latami, i smutnemi ostatnich zwłaszcza czasow okolicznościami strawiony, gdy uyrzał kres życia swoiego zbliżaiący się, rosporządziwszy z naywiększą przytomnością maiątek, przyiąwszy z pobożnością prawdziwie Chrześciańską, i do zbudowania przytomnych Swięte Sakramenta, na łonie Familii skończył doczesne życie w dobrach swych *Łyczkowie* w Powiecie Lidzkim. Pochowany w *Szeybakpolu* w Kościele Fundatorskim W W. Xięży Franciszkanow z przyzwoitą temu prześwietnemu Domowi okazałością. Miał w zwiąsku małżeńskim naprzod *Podoskę*, potym *Oskierczankę*, nakoniec Klarę z *Platerow* Woyskę Inflantską pozostałą z troygiem potomstwa.

Z Poznania d. 2. Września. W Prusiech południowych trwaią dotąd sądy osob o insurrekcyą obwinionych. Teraz nowe niektóre zapozwania wyszły, aby się na dzień 17. Czerwca Roku 1796. w Regencyi Poznańskiey stawili przed Konsyliarzem sprawiedliwości Leuchert dla oczyszczenia się z zarzutow, iako brzmi *citatio edictalis o crimen perduellionis* wydana d. 13. Sierpnia od Regencyi Prus południowych Poznańskiey.

Na które to sądy zapozwani są: Jozef Szambelan Wybicki i Jozef Starosta Niemoiewski.

Regencya zaś w Toruniu dnia 10. Sierpnia Roku 1795. ogłosiła areszt na maiątki nie

przytomnych bywszego Pułkownika insurgentow Ur: Trzebuchowskiego w Siemionie w Powiecie Kowalskim, Antoniego Prusimskiego w Smiłowicach w Powiecie Brzeskim, Rocha Wichrowskiego w Beszynie w Pwcie Kowalskim, i Dyonizego Mniewskiego w Radoszewicach.

FRANCYA.

Z Paryża dnia 22. Sierpnia.

Na Sesfyi dnia 18. *Baudin* imieniem Kommisfyi 11. długą miał mowę względem sposobow ukończenia Rewolucyi. Do czego stosowny uczynił Proiekt do dekretu składaiący się z 51. artykułow. Te artykuły podzielone są na trzy oddziały. Pierwszy zamyka opis ciała prawodawczego. Drugi o przełożeniu aktu Konstytucyinego przed pierwiastkowemi zgromadzeniami. Trzeci o sposobach przyprowadzenia do exekucyi praw nowych. Rzecz ta odłożona została na dzień następuiący.

Delaunay oświadczył imieniem Deputacyow Ocalenia, Beśpieczeństwa i Prawodawczey, że powraca wielka liczba Emigrantow pod pretextem wygładzenia swych imion z listy Emigrantow.

Legendre przypisywał ten Emigrantow powrot słabości rządu, upewniano mię, rzekł on: że *Malouet* i *Jaucourt* znaydowali się w Paryżu. Konwencya dekretowała, że wszyscy, ktorzy wygładzenie swych imion z listy Emigrantow reklamuią, powinni udać się do Miasta, gdzie mieszkali nim wpisano imiona ich w listę Emigrantow, i tam pod dozorem Konstytucyinych Zwierzchności zostawać powinni.

Na Sesfyi dnia 19. *Sieyes* donosi, że Deputacya Ocalenia otrzymała wiadomość, że Hiszpania Traktat pokoiu zawarty między Hiszpanią i Francuzką Rzecząpospolitą ratyfikowała. Wielka radość.

Przedsiewzięto rozstrzygnienie wielu proiektow, a naypierwszy wzięto do deliberacyi, czy

w niewoli zostaiący Austryackiey Deputowani do ciała prawodawczego przyiętemi być maią. Po różnych sporach dekr-towano.

Inne proiekta odesłane zostały do Kommissyi iedenastu.

Na Sessyi dnia 20. Sierpnia stanął *Baudin* imieniem Kommissyi 11. i mówił: że po dostatecznym rozważeniu Kommissya tego iest zdania, że naylepszy byłby sposób, aby Konwencya przez tayne wota elekcyine 500. Członkow oznaczyłą, którzyby służyli do formowania prawodawczego ciała. Ten proiekt sprawił żwawe spory. Mówiono, iż byłoby niesławą dla tych, którzyby usunięci byli. Doradzali więc niektórzy, aby ten wybor losem był czyniony; lecz odpowiedzieli inni, iż los iest ślepy, a dobrowolne usunięcie się może pożyteczne Czł nki oddalić, zasługa zawsze więcey się lęką urzędow niż kto inny.

Proiekt więc losu został odrzucony. Spor trwał dość żwawy, ale nic niepostanowiono.

Następne obiaśnienie obowiązkow Człowieka dekretowane od Konwencyi zostało: Wszystkie obowi zki Człowieka i Obywatela mogą być z następuiących dwoch zasad wyprowadzone, które samo przyrodzenie na każdego sercu wyryło. 1.) Nie czyń tego nikomu, czego niechcesz aby ci czyniono. 2.) Czyń drugim zawsze to dobro, któregobyś życzył sam od innych doświadczać. Obowiązki każdego względem towarzystwa zależą na tym: Bronić go, usługiwać onemu, i być posłusznym prawom. Zaden nie iest Obywatel dobry, ieźli nie iest dobry syn, dobry Ociec, dobry brat, dobry przyiaciel i dobry małżonek. Zaden nie iest poczciwy człowiek, ieśli niezachowuie praw zupełnie. Kto przestępuie oczewiście prawa, tym samym oświadcza się być w stopniu woyny z towarzystwem, a ten, który nienaruszaiąc publicznie praw, wykrętem

i sztukami usuwa się od nich, tym samym nie zgadza się z interefsem wszystkich, a przeto staie się niegodnym ufności i szacunku. Na utrzymaniu własności zależy zabudowanie krain, wszystkie produkta, wszystkie handle, i cały towarzyski porządek. Każdy obywatel nayściśley winien swey Oyczyznie i utrzymaniu wolności, równości i całości swą usługę, a gdy prawa mu zapowiadaią, winien one bronić.

Rozchodzi się wiadomość, iakoby *Charette* małą wyspę *Indré*, która leży między *Nantes* i *Paimboef* opanował. Gdyby to prawda była, tedyby dowoz do Nantes i od strony morza był przecięty.

O wylądowaniu Anglikow na nasze brzegi, o czym iuż pod datą 16. rozeszła się tu wiadomość, ieszcze nie ma żadnych pewnych wiadomości. Y owszem wielu poczyta za baśń wymyśloną i rozsianą od facyendarzow. Wszakże acz w Konwencyi nic o tym niedoniesiono, głoszą niektórzy, iż wylądowanie przy *St Gilles* w małym Porcie *Sables d' Olonne* miało nastąpić. Jedni liczbę tych nowych gości kładą do 500, a drudzy 1500.

P. S. Dziś rano mówią, iż Anglicy wysiedli na brzeg w trzech mieyscach, w *Normandyi* i *Bretanii*. Zamysł ich ma zmierzać do złączenia się z kilku stron z *Charettem*, wszakże wysłane iuż są w tamte strony znaczne Rzeczypospolitey woyska.

Wyiątek z Gazety Paryzkiey.

Już więcey niż od miesiąca za urządzeniem Deputacyi Rządowey 24. koszul z Hollenderskiego wcale cienkiego płótna Córce przeszłego Króla dostarczono, 6. par iedwabnych pończoch, 6. par trzewikow, i 2. Dezhabilki z kolorowey tafty. Regestra praczek co miesiąc zamykaią 30. koszul, co iest dowodem, że codzień koszulę odmienia. Przytym także inne artykuły stro-

iow są przeznaczone. Dla swey zabawy codzienney ma Historyą Francyi P. *Vely*. Dzieła P. *Fontenelle*; &c. tudzież papier, ołowek, pęzelek &c. Taią przed nią wszystko, coby zasmucić mogło. Okoliczności tyczące się Familii, są iey wcale niewiadome. O śmierci nawet brata swego nic zgoła nie wie. Przed kilką dniami w rozmowie rzekła ona o swym bracie: Cożkolwiek bądź, życzę tylko, aby się w dobre dostał ręce, gdyby z niego człowieka poczciwego uczyniono. Nie iest więc w naywiększym niedostatku, iak niektóre pisma fałszywie donosiły.

W okolicy *Arelatu* zebrała się kupa zbroynych Terroristow w zamyśle uwolnienia Jakobinow swych współ-braci uwięzionych. Kommendant Generał *Bergeron* zniszczył ich zamysł i kazał oboz opasać. Niektórzy z Dowodżców krwawey chorągwi iuż są aresztowani.

W *Tours* 4. ludzi wzięto do więzienia, u których wiele fałszywych Luidorów i assygnatow znaleziono. Wyznali oni, iż przybyli z Paryża, i zostaią w związku z 21. ieszcze osobami, oraz że za 25. milionow fałszywych Luidorow iuż wybili.

W Marsylii 32. przysięgłych Xięży zacofneło swą dawną przysięgę.

Między roztrzelanemi w *Vannes* był W. Wikariusz Biskupa *Dol*, i Karol *Breglieu* brat Marszałka tego imienia.

Hrabia *Sapenaux* ieden z Szefow Szouanow był tu przybył dla odbycia nieiakichści negocyacyi, odiechał znowu do *Charette*, i natychmiast rozeszła się pogłoska, że Anglicy na nowo się wylądowali.

Chenier obrany iest Prezydentem Konwencyi. W tych dniach sławny Opactwa *Vogler* Organista w Kościele S. *Sulpicyusza* wydał Koncert na organach na zysk ubogich, dla których zebrał do 15,000. Liwrów.

Konwencya na Proiekt podany od *Loisel* imieniem Deputacyi skarbowey nowe urzędzenie Mennicy dekretowała. Jedność Mennicy (*l'unitè monètaire*) ma nazywać pieniądze Franki. Ma się dzielić każdy Frank na dziesięć Decimow. (czyli dziesiątkow) a Decima na 10. Centimow, (czyli sta.) Srebrne pieniądze z 9. części czystego srebra, i iedney części dodatku składać się będą. Maią być bite sztuki zawieraiące 1. 2. i 5. srebrnych Frankow, na iedney stronie znayduie się Herkules z napisem: *Jedność i moc*, na drugiey dąb i roszczka oliwna z napisem: *Francuzka Rzplta*, we śrzodku wyrażona będzie wartość sztuki, na brzegu zaś słowa: Narodowe zaręczenie, (National Garantie) Małe pieniądze z czystego metalu bronzowego od 1. 2. i 5. Centimow, i od 1. i 2. Decimow bite być maią, na nich wyrażona będzie Figura wolności z napisem: *Francuzka Rzeczpospolita.* Deputacya skarbowa instrukcye wyda, przez które wartość nowych pieniędzy za Liwry w zamianę oznaczy. Maią być także złote sztuki bite, które z 9. części czystego złota, i iedney części dodatku składać się będą. Na prawey stronie Figura pokoiu i dostatku z napisem: *Pokoy i dostatek*, a z tyłu ieden ku drugiemu nachylony dąb, i roszczka oliwna z napisem: *Francuzka Rzplta.* W śrzodku walor sztuki wyrażone będą.

Konwencya dekretowała, że Generalni Agenci, których Rada wykonawcza z pośrzodka siebie mianować będzie, Ministrami nazywani być powinni, i mieć przynaymniey wieku 30. lat.

Deputacya Bespieczeństwa urządziła, że wszyscy Officerowie i Kommissarze woienni, którzy teraz w aktualney służbie nie są, pod karą więzienia w przeciągu 3ch dni opuścić powinni Paryż.

Liczba woysk, które przeznaczono naprze-

ciw Suouanom i Royalistom *Vendée*, wynosi do 40,000.

Podarunki ztąd do *Konstantynopola* dla transportu przygotowane, nigdy tak bardzo nie były kosztowne, i w takim guście, iak teraz. Szczeguły tych podarunkow do następuiącego Numeru.

N I E M C Y.

Z Drezna d. 24. Sierp: Generał Budberg dawny Guwerner W. Xcia Rossyiskiego Konstantyna Wnuka N. Imperatorowey odebrał rozkaz udać się do Miasta Cobourga, aby assystował w drodze Xiężnie Saskiey Cobourg i trzem Xiężniczkom iey córkom iadącym do Peterzburga, gdzie z trzech ma sobie iednę wybrać Xże Konstantyn za przyszłą małżonkę. Zofia Fryderyka naystarsza ma Rok 17. Antonina Ernestyna 16. a Julianna Henryka 14. Rok, Xże Konstanty urodził się Roku 1779 dnia 8. Maia.

Z Frankfurtu d. 22. Sierpnia. Nie daleko Neuwied aż do dnia 17. Francuzi z swych bateryi sypali ogniem na Austryakow. Lubo przed kilką dniami o pokoiu mówiono, iako bliskim, atoli zdaie się ieszcze być ten wcale daleki. Francuzi chcą, iak wnoszą, kawał za Renem ieszcze do siebie zagarnąć kraiu, i nawet z Rzeszą niechcą zawrzec pokoiu, ieśli zarazem i Cesarz nie weydzie w traktaty.

Generał Wurmser ma kommenderować expedycyą. Jakoż głoszą, że już się znayduie w Brysgawii, przeciwko które naywiększa siła Francuzka zdaie się zmierzać

Kuryer od Rządu Francuzkiego z ultimatum przez tuteysze Miasto poiechał do Berlina.

D O N I E S I E N I E.

Johan Buge *rodem* z Berlina. *od dnia* 4. *Listopada, którego znaydował się na Pradze, żadney o sobie nie daie wiadomości, ktoby o nim żyiącym wiadomość albo o śmierci uroczyste mógł dać świadectwo, proszony iest, aby doniosł do Konsystorza Warszawskiego.*